

Abstrakt i zgjeruar

Titulli i punimit:

Mësimdhënia e kulturës së gjuhës- Modeli i gjuhëtarit Zijadin Munishi

Autorja:

Shefkie Peja

Mentori:

Prof. Dr. Begzad Baliu

Programi:

Fakulteti i Edukimit: Mësimdhënia e Gjuhës dhe Letërsisë shqipe

Viti akademik:

22.05.2026

Hyrja

Në arsimimin bashkëkohor, mësimdhënia e gjuhës shqipe ka një rol shumë të rëndësishëm në formimin kulturor e gjuhësor të nxënësve. Gjuha është jo vetëm mjet komunikimi, por edhe pasqyrë e mendimit dhe e identitetit kombëtar. Prandaj, mënyra se si zhvillohet mësimdhënia e kulturës së gjuhës ndikon drejtpërdrejt në mënyrën se si nxënësit mësojnë të mendojnë e të shprehën në mënyrë të qartë dhe të saktë. Gjuhëtari Zijadin Munishi e sheh kulturën e gjuhës si aftësi për ta përdorur gjuhën në mënyrë të drejtë, të bukur dhe të përshtatshme në çdo situatë komunikimi (Munishi, 1980).

Munishi thekson se mësuesi është modeli i parë gjuhësor për nxënësin dhe se shkolla është vendi ku formohen shprehitë e të folurit të drejtë.

Në shkollat e Kosovës, përdorimi i gjuhës standarde shpesh has në vështirësi për shkak të ndikimeve dialektore dhe mungesës së kujdesit gjuhësor. Sipas Munishit (1997), mësuesit duhet të jenë bartës të gjuhës së pastër dhe të qartë, sepse vetëm përmes shembullit të tyre mund të kultivohet te nxënësit dashuria për gjuhën amtare.

Sipas Munishit (1997), mësuesit duhet të jenë bartës të gjuhës së pastër dhe të qartë, sepse vetëm përmes shembullit të tyre mund të kultivohet te nxënësit dashuria për gjuhën amtare.

Metodologjia

Ky hulumtim është realizuar duke përdorur një qasje të kombinuar sasiore dhe cilësore, me qëllim analizimin e ndikimit të kulturës së gjuhës në motivimin dhe të nxënësve. Studimi është zhvilluar me nxënës të klasave të njëmbëdhjeta dhe me mësime të gjuhës shqipe në shkollat e mesme të Prishtinës dhe Lipjan.

Për mbledhjen e të dhënave janë përdorur pyetësorë për nxënës dhe intervista gjysmë të strukturuar për mësime. Pyetësorët kanë përfshirë pyetje me shkallë Likert për të vlerësuar përdorimin e gjuhës standarde, motivimin dhe komunikimin në klasë, ndërsa intervistat kanë ndihmuar në kuptimin e përvojave dhe sfidave të mësimeve.

Të dhënat e mbledhura janë analizuar përmes tabelave, frekuencave dhe interpretimit teorik, duke u mbështetur në modelin teorik të Zijadin Munishi dhe në literaturën bashkëkohore mbi kulturën e gjuhës dhe mësime.

Rezultatet

- 73.3% e nxënësve deklaruan se mësuesi përdor gjuhën standarde gjatë orës mësimore;
- Shumica e nxënësve i vlerësuan shpjegimet e mësuesit si të qarta dhe të kuptueshme
- Nxënës raportuan se korrigjimi i gabimeve ndikon pozitivisht në përmirësimin e të folurit dhe të shkrimit;
- Përdorimi i shembujve praktikë ndihmon në kuptimin më të mirë të mësimit;

Shumica e nxënësve ndihen më të motivuar kur përdoret gjuhë standarde në klasë

- Aktivitetet e komunikimit verbal dhe të folurit në publik ndikojnë në rritjen e vetëbesimit;
- Shkrimet e lira ndihmojnë në zhvillimin e stilit personal të të shprehurit
- Kompetencat komunikuese u vlerësuan si shumë të rëndësishme për suksesin akademik dhe social;
- Mësuesit e konsiderojnë gjuhën standarde pjesë të rëndësishme të profesionalizmit të tyre;
- Dialektet dhe gjuha e rrjeteve sociale ndikojnë në përdorimin e standardit nga nxënës;

- Mësuesit përdorin korrigjim të butë dhe komunikim motivues në klasë
- U theksua nevoja për më shumë aktivitete praktike dhe modernizim të teksteve shkollore;

Diskutimet

Kultura e gjuhës ka ndikim pozitiv në motivimin dhe zhvillimin gjuhësor të nxënësve.

- Përdorimi i gjuhës standarde ndihmon në qartësinë e komunikimit dhe në përmirësimin e të nxënësve.
- Mësuesi mbetet modeli kryesor gjuhësor dhe faktor i rëndësishëm në formimin e kompetencave komunikuese të nxënësve.
- Aktivitetet praktike, komunikimi verbal dhe korrigjimi i gabimeve ndikojnë në rritjen e vetëbesimit dhe të përfshirjes së nxënësve.
- Ndikimi i dialekteve dhe i gjuhës së rrjeteve sociale paraqet sfida për përdorimin e standardit në shkollë.
- Modeli teorik i Zijadin Munishi mbetet aktual dhe i rëndësishëm për mësimdhënien bashkëkohore të gjuhës shqipe.

Përfundimet dhe rekomandimet

Të forcohet përdorimi i gjuhës standarde në të gjitha aktivitetet mësimore.

- Mësuesit të përdorin më shumë metoda interaktive dhe aktivitete praktike komunikimi.
- Të organizohen aktivitete jashtëklase si debate, klube letrare dhe gara gjuhësore.
- Të modernizohen tekstet shkollore dhe materialet didaktike për gjuhën shqipe.
- Nxënësit të inkurajohen të përdorin gjuhë të saktë edhe jashtë klasës dhe në komunikimin digjital.
- Të organizohen trajnime profesionale për mësimdhënësit lidhur me kulturën e gjuhës dhe metodologjitë bashkëkohore të mësimdhënies.

Fjalë kyçe: kulturë gjuhësore, mësimdhënie, Zijadin Munishi, gjuhë standarde, motivim, arsim.

Extended Abstract

Title of the Thesis:

Teaching Language Culture – The Model of the Linguist Zijadin Munishi

Author:

Shefkie Peja

Supervisor:

Prof. Dr. Begzad Baliu

Program:

Faculty of Education: Teaching Albanian Language and Literature

Academic Year:

22.05.2026

Introduction

In contemporary education, the teaching of the Albanian language plays a very important role in the cultural and linguistic formation of students. Language is not only a means of communication but also a reflection of thought and national identity. Therefore, the way language culture is taught directly influences how students learn to think and express themselves clearly and accurately.

The linguist Zijadin Munishi views language culture as the ability to use language correctly, beautifully, and appropriately in every communicative situation (Munishi, 1980). He emphasizes that the teacher is the first linguistic model for the student and that school is the place where habits of correct speech are formed.

In schools in Kosovo, the use of standard language often faces difficulties due to dialectal influences and a lack of linguistic care. According to Munishi (1997), teachers must be carriers of a pure and clear language, as only through their example can students develop love for their mother tongue.

Methodology

This research was conducted using a mixed quantitative and qualitative approach in order to analyze the impact of language culture on students' motivation and learning. The study was carried out with eleventh-grade students and Albanian language teachers in secondary schools in Prishtina and Lipjan.

Data collection was carried out through student questionnaires and semi-structured teacher interviews. The questionnaires included Likert-scale questions aimed at assessing the use of standard language, motivation, and classroom communication, while interviews helped to understand teachers' experiences and challenges.

The collected data were analyzed using tables, frequency distributions, and theoretical interpretation, based on the theoretical model of Zijadin Munishi and contemporary literature on language culture and teaching.

Results

- 73.3% of students stated that teachers use standard language during lessons;
- The majority of students rated teachers' explanations as clear and understandable;
- Students reported that correction of mistakes positively influences their speaking and writing skills;
- The use of practical examples helps students understand lessons better;
- Most students feel more motivated when standard language is used in class;
- Verbal communication activities and public speaking increase students' self-confidence;
- Free writing activities help develop students' personal style of expression;
- Communicative competencies were considered very important for academic and social success;
- Teachers consider the standard language an essential part of their professionalism;
- Dialects and social media language influence students' use of the standard language;
- Teachers apply gentle correction and motivational communication in class;
- The need for more practical activities and modernization of textbooks was emphasized.

Discussion

Language culture has a positive impact on students' motivation and linguistic development.

- The use of standard language improves communication clarity and learning outcomes;
- The teacher remains the primary linguistic model and a key factor in developing students' communicative competencies;
- Practical activities, oral communication, and error correction increase students' confidence and engagement;

- The influence of dialects and social media language presents challenges for the use of standard language in schools;
- The theoretical model of Zijadin Munishi remains relevant and significant for contemporary language teaching.

Conclusions and Recommendations

- Strengthen the use of standard language in all teaching activities;
- Teachers should use more interactive methods and practical communication activities;
- Organize extracurricular activities such as debates, literary clubs, and language competitions;
- Modernize textbooks and teaching materials for the Albanian language;
- Encourage students to use correct language outside the classroom and in digital communication;
- Provide professional training for teachers regarding language culture and modern teaching methodologies.

Keywords:

Language culture, teaching, Zijadin Munishi, standard language, motivation, education.